

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevareministeriet

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

Deltagere: Folketinget

Praktik: [Længde, øvrigt program, mikrofon mm]

Talens formål: Samråd forud for 2.behandling af lovforslag L111 (Samrådsspørgsmål D, E, F og G).

Budskab: [Tekst]

Kontaktpersoner: [Tekst]

Miljø- og
Fødevareministeriet

TALEPAPIR

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

[Det talte ord gælder]

- Tak for invitationen til dette samråd i forbindelse med behandlingen af forslag til ændring af miljøbeskyttelsesloven.
- Der er tale om et lovforslag, som skal sikre muligheden for at anvende kompenserende marine virkemidler i forbindelse med havbrugsproduktion.
- Med lovforslag L 111 ændres miljøbeskyttelsesloven, således at der skabes hjemmel til at udstede regler, som gør det muligt at godkende havbrug med vilkår om, at der skal etableres og drives kompenserende marine virkemidler.
- Vilkåret kan stilles, hvis der ikke inden for det eksisterende miljømæssige råderum kan tillades en øget udledning af næringsstoffer.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Det betyder, at havbruget skal etablere kompenserende marine virkemidler, der fjerner næringsstoffer fra det kystvand eller havområde, som havbruget evt. måtte påvirke ud over, hvad der eksisterer et miljømæssigt råderum til.
- Så hvis et havbrug eksempelvis påvirker et vandplanområde med et indsatsbehov, med en mængde kvælstof, så vil havbrugeren i det pågældende vandplanområde årligt skulle f.eks. producere og høste muslinger, der har optaget en tilsvarende mængde kvælstof.
- Lovforslaget følger af vækstplanen ”Dansk Akvakultur i vækst”, og ligger i naturlig forlængelse af ”Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014 – 2020” som blev udarbejdet under den forrige SR-regering, hvor en af indsatserne er: *”Udarbejdelse af en*

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

vejledning om havbrug, herunder anvendelse af kompensationsopdræt”.

- Efterfølgende juridiske analyser har vist, at der er behov for denne mindre justering af miljøbeskyttelsesloven for at kunne udarbejde regler, der gør det muligt at indarbejde krav om kompensation i form af marine virkemidler i miljøgodkendelser af havbrug.
- I de regler, der kan udstedes efter bemyndigelsen i lovforslaget, vil det blive fastlagt, hvilke marine virkemidler, der kan anvendes.
- Kun marine virkemidler, der har en dokumenteret effekt, vil kunne tillades. Og effekten skal kunne kontrolleres ved egenkontrol med henblik på at give tilsynsmyndigheden mulighed for at føre et effektivt tilsyn.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- På nuværende tidspunkt er det vurderingen, at der er to marine virkemidler, der er klar til anvendelse. Og det er opdræt af muslinger og dyrkning af tang. Det fremgår af rapporten "Marine Virkemidler", der er en samle-rapport om effekter og status for vidensgrundlaget for marine virkemidler (alle virkemidler). Rapporten er udgivet af Aarhus Universitet, DCE i 2016. Rapporten er blevet til i det faglige netværk omkring marine virkemidler bestående af repræsentanter for DHI, Syddansk Universitet - Biologisk institut, DTU-Aqua - Dansk Skaldyrcenter, SEGES, Danmarks Naturfredningsforening samt Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Jeg deler naturligvis gerne denne rapport med udvalget.
- Muslingeopdræt vurderes at være det marine virkemiddel, der mest effektivt og rentabelt kan kompensere for næringsstofudledningen fra havbrug.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Muslingerne optager næringsstoffer, der er indbygget i planktonalger. Når muslingerne høstes bliver disse næringsstoffer dermed fjernet. På den måde reduceres de negative miljømæssige konsekvenser, der måtte følge af et havbrugs udledning af næringsstoffer.
- I den bekendtgørelse, der skal udarbejdes, skal der bl.a. opstilles krav til, hvordan havbruget skal dokumentere, at der rent faktisk er fjernet den mængde næringsstoffer, som det er forudsat i miljøgodkendelsen.
- Ved at drive kompensationsopdræt af muslinger gøres det muligt, at havbrugsproduktionen kan udvides, samtidig med at havbrugenes næringsstofbelastning holder sig indenfor de rammer, der tillades i henhold til vores internationale forpligtelser.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

Jeg har modtaget fire spørgsmål til dagens samråd om lovforslag L 111.

- Inden jeg besvarer disse spørgsmål, vil jeg gerne benytte lejligheden til at udrede en misforståelse:
- Det fremstår i flere af de spørgsmål, jeg har fået stillet i de seneste dage, som om, at muslingeopdræt skal skabe et råderum for havbrug i Kattegat.
- Dette er ikke korrekt, idet der allerede i forbindelse med Fødevarer- og Landbrugspakken er identificeret et råderum til udledning af 800 tons kvælstof i den åbne del af Kattegat.
- Lovforslaget skaber derimod en generel mulighed for at stille krav om kompenserende marine virkemidler, hvis man ønsker at etablere et havbrug i et

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

område, hvor det i dag ikke er muligt indenfor rammerne af lovgivningen om vandplaner og havstrategi.

- Jeg vil nu besvare de fire spørgsmål.

Samrådsspørgsmål D

- Jeg er blevet bedt om at redegøre for dokumentationen for de kompenserende marine virkemidlers effekt.
- Der er en stor mængde dokumentation for, at muslinger og tang optager næringsstoffer fra havet.
- Tang optager næringsstoffer direkte fra vandet, og muslinger optager næringsstoffer via de planktonalger, de spiser.
- I forhold til om effekten af muslingeopdræt og tanganlæg er tilstrækkelig i forhold til de

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

mængder næringsstoffer, der udledes fra havbrug, vil jeg henvise til de tal, der fremgår af lovforslagets bemærkninger.

- Tallene stammer fra et forsøg i Skive Fjord i Limfjorden, som er afrapporteret af forskere ved DTU Aqua, Aarhus Universitet og Syddansk Universitet i rapporten ”Miljømuslinger: Muslinger som supplerende virkemiddel” fra 2013.
- Rapporten dokumenterer, at kompensationsopdræt af muslinger i stor skala virker.
- Tallene fra Skive Fjord-forsøget er brugt i lovforslaget, fordi de er de hidtil bedst underbyggede tal, der findes på området.
- Der findes tal, der viser en bedre effektivitet af muslingeopdræt. Dette gælder f.eks.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

rapporten ”KOMBI-Opdræt”, udgivet af Akvakultur Forum i 2015.

- Disse tal er ikke refereret i lovforslagets bemærkninger, fordi dokumentationen ikke er lige så solid, som det er tilfældet for Skive Fjord-forsøget.
- Desuden er der lavet forsøg med muslingeopdræt i Storebælt af forskere ved Syddansk Universitet.
- Disse forsøg har vist, at der i også i Storebælt er et godt potentiale for muslingeopdræt, om end muslingernes vækst var ringere end i Skive Fjord. Resultaterne er publiceret i videnskabelige artikler i Aquaculture International i 2014 og i Open Journal of Marine Science i 2015.
- Der er også i flere andre danske fjorde, samt i kystnære områder i flere af vores

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

nabolande, foretaget undersøgelser, der viser, at muslingeopdræt kan bruges til at fjerne næringsstoffer.

- Jeg foranlediger gerne, at de omtalte rapporter og artikler bliver sendt til udvalget, i det omfang det måtte have interesse.
- Jeg vil dog gerne pointere, at der ikke er nogen der siger, at det at opdrætte muslinger som kompenserende virkemiddel er såre enkelt.
- Et havbrugs mulighed for fremover at anvende kompensationsopdræt forudsætter, at ansøger kan sandsynliggøre effekten af muslingers vækst på lokaliteten.
- Etablering og drift af kompensationsopdræt vil derudover udgøre en væsentlig investering for havbrugsejeren.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Men teknikken er udviklet, og det er vist, at den virker i praksis.
- Jeg er også blevet bedt om at oplyse, hvilke forskere, der har udarbejdet dokumentation for, at muslingeopdræt vil have den samme effekt, uanset om det finder sted i en fjord eller til havs.
- En sådan dokumentation er der ingen forskere, der har udarbejdet, og regeringen har ikke argumenteret hermed, ligesom det heller ikke er lagt til grund for lovforslaget, at det skulle forholde sig sådan. Tværtimod, er der evidens for, at vækstpotentialet for muslinger kan variere betydeligt fra lokalitet til lokalitet.
- Netop fordi muslinger ikke vokser lige godt på alle lokaliteter, vil der i forbindelse med en ansøgning om miljøgodkendelse af et havbrug med kompensationsopdræt, være

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

behov for en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

- Det er ansøgers ansvar at sandsynliggøre, at muslingeopdræt på en planlagt lokalitet vil have en effekt, der er tilstrækkelig i forhold til den mængde næringsstoffer, der vil skulle fjernes i det pågældende område.
- Processen er parallel med godkendelse af f.eks. barmarksprojekter på land, hvor der anvendes ny teknologi. Her skal ansøger ligeledes sandsynliggøre effekten i forbindelse med ansøgningen, og i lighed med muslingedyrkning dokumentere effekten efterfølgende på baggrund af konkrete målinger.
- Hvor kompensation for et havbrugs udledning skal foregå vil altid afhænge af havbrugets konkrete placering og hvilke

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

kystvande og/eller havområder, der påvirkes af udledningen.

- Der vil derfor heller ikke på forhånd kunne tages stilling til omfanget af kompenserende marine virkemidler, der vil skulle gøres brug af.

Samrådsspørgsmål E

- Herefter er jeg blevet spurgt om, hvilket råderum der findes. Her kan jeg henvise til, at der i forbindelse med Fødevarer- og landbrugspakken er identificeret et miljømæssigt råderum, svarende til 800 tons kvælstof i havområdet uden for vandplanområderne. Dvs. i de dele af de danske farvande, som er omfattet af Havstrategidirektivet, fremfor Vandrammedirektivet.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Det er centralt for mig, at etablering af havbrug skal ske indenfor rammerne af vores internationale forpligtelser herunder habitatdirektivet, vandrammedirektivet og havstrategidirektivet.
- Som jeg også tidligere har oplyst i mine skriftlige svar er der igangsat et arbejde med at udarbejde et administrationsgrundlag for havbrug. I dette arbejde indgår også en afklaring af råderummet for eventuel yderligere etablering af nye havbrug.
- Før dette administrationsgrundlag foreligger, kan jeg ikke komme med en egentlig redegørelse om det samlede miljømæssige råderum.

Samrådsspørgsmål F

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Jeg er desuden blevet spurgt om det forventede antal nye arbejdspladser, som lovforslaget forventes at medføre.
- L 111 er først og fremmest et lovforslag, der skal skabe vækst i akvakulturerhvervet, og dette vil kunne medføre arbejdspladser både i forbindelse med selve havbrugsdriften og driften af de kompenserende marine virkemidler.
- Jeg kan imidlertid ikke give et præcist tal på, hvor mange nye arbejdspladser vedtagelsen af lovforslag L 111 kan forventes at medføre.
- Dette vil selvsagt afhænge af, hvor mange nye havbrug med tilknyttede kompensationsanlæg, der i sidste ende vil blive etableret.
- Det blev vurderet i den tidligere SR-regerings akvakulturstrategi fra 2014, at

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

hvert nyt havbrug vil medføre 5-7 arbejdspladser.

- Hertil kommer et lidt mindre antal arbejdspladser til driften af kompensationsanlægget.
- I tillæg til disse primære arbejdspladser kan der forventes afledte arbejdspladser skabt indenfor slagtning og forarbejdning af fisk og muslinger, foderproduktion m.v.
- På denne måde vil der kunne skabes arbejdspladser og erhvervsaktiviteter i mindre havne, der førhen var base for fiskeriaktiviteter.

Samrådsspørgsmål G

- Til sidst er jeg blevet bedt om at redegøre for de norske erfaringer med lakselus i havbrug. Dette er et meget omfattende spørgsmål,

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

men jeg kan forsøge at gøre det kort, men først vil jeg dog gerne lige sikre, at vi har proportionerne på plads i debatten her:

- De ca. 1000 aktive lakseopdræt i Norge havde i 2015 en samlet havbrugsproduktion på ca. 1,3 mio. tons laks. Jeg kan til sammenligning oplyse, at vi i de 19 aktive havbrug i Danmark i 2016 havde en samlet produktion på ca. 15.000 tons fisk. Vi er altså fortsat meget langt fra et sammenligneligt niveau.
- Desværre findes der trods intens forskning endnu ikke en vaccine mod lakselus.
- Lakselus er et parasitisk krebsdyr, som de norske havbrugere tidligere kunne holde i skak vha. medikamenter tilsat fiskenes foder.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- I de senere år er lakselusene begyndt at udvikle resistens overfor de mest gængse lusemidler, og det er endnu ikke lykkedes, at finde et godt, langtidsvirkende middel, der kan forhindre, at havbrugsfiskene angribes af lakselus.
- Der arbejdes i Norge intenst på at finde metoder til at begrænse mængden af lakselus på opdrætsfiskene.
- Den mest udbredte metode til at bekæmpe lakselus er fjernelse af lakselusene ved hjælp af blandt andet pereddikesyre, som er et hurtigt nedbrydeligt middel, der er skånsomt overfor miljøet.
- Derudover bruger man forskellige metoder til mekanisk at fjerne lakselus, og der er blevet udbredt praksis at forsøge at fjerne lakselusene ved at lade forskellige arter af

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- 'rensefisk' gå sammen med laksene, for at disse skal spise lakselusene.
- Der arbejdes også på at udvikle nye medikamenter, som tilsættes fiskefoderet, og som hæmmer lakselusenes vækst.
 - Sidst, men ikke mindst, er braklægning af havbrugene en af de mere effektive metoder til at fjerne lakselus.
 - Men norsk havbrugsdrift oplever stadigvæk ganske store problemer med lakselus, hvilket medfører en vis dødelighed blandt fiskene og dermed økonomisk tab for havbrugsejerne.
 - Jeg vil afslutte med at understrege, at der naturligvis ikke er nogen, der ønsker, at danske havbrug skal opleve de samme problemer med lakselus, som der er set i Norge.

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- Det mener jeg heller ikke, at der er grundlag for at antage skulle blive tilfældet. Dette har jeg blandt andet gjort rede for i en række svar på spørgsmål stillet i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag. Det drejer sig bl.a. om svar nr. 15, 90 og 94.
- DTU VET har i forbindelse med undersøgelse af denne problemstilling for ministeriet oplyst, at saltholdigheden er afgørende for risikoen for lakselus.
- En undersøgelse af parasitter i danske havbrug fra 2014 (fra KU) fandt lakselus i 3 ud af 19 havbrug. Disse var alle beliggende ved Horsens Fjord ved en saltholdighed på 21-24 promille. DTU oplyser, at i ingen af havbrugene var lakselusinfektionen på et niveau, der gav anledning til problemer.
- Det er også vigtigt at understrege, at det er forhold, som – når det er relevant i forhold

Samråd i forbindelse med Forslag til Lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Kompenserende marine virkemidler ved etablering eller udvidelse af havbrug)

- til havbrugets beliggenhed – vil indgå i den konkrete miljøgodkendelse.
- Hvis et havbrug medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, har tilsynsmyndigheden pligt til at gribe ind.
 - Det samme gælder, hvis miljøpåvirkningerne overstiger de vilkår, der er fastsat i miljøgodkendelsen.
 - Tak for ordet.